СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 193. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 20. серпня, 1925. VOL. XXXV. No. 193. Jersey City, N. J., Thursday, August 20, 1925. THREE CENTS

Бельґія підписа[ла] умову про сплату [до]вгів.

ВАШИНГТОН, 18. серпня. — На засіданню конференції [пр]едставників Бельґії з представниками американської комісії для сплати довгів світової війни прийшло нині до повної згоди в справі сплати воєнних довгів Бельґії.

Бельґійські довги поділено на довги, затягнені перед завішенням оружа, та довги, затягнені після завішення. Перші виносять 171 міліонів 780 тисяч долярів, другі 556 міліонів 50 тисяч долярів. Від перших Бельґія не буде платити процентів, від других буде платити півчверта проценту. Сплату довгу розложено на протяг 62 років.

Бельґійські представники заявили, що вони вповні вдоволені з добутих умов та що вони певні, що бельґійський уряд і парлямент їх потвердять. Американські представники заявили, що Бельґія дістала спеціяльні умови та що другі держави не можуть сподіватися дістати таких умов з огляду на те, що Бельґія находилася в час війни в спеціяльнім положенню та що президент Вилсон поробив був Бельґії ріжні обіцянки.

НЕ ХОЧУТЬ ПУСКАТИ ВИПРАВИ НА БІГУН.

ВАШИНГТОН, 18. серпня. — З огляду на те, що приготовання американського подорожного до північного бігуна Мекмилена загзнилися та що незадовго на півночи починається зима, заряд американської фльоти, котрий вислав сю виправу, [сх]иляється до задержання сьогорічної виправи на північний бігун. Міністер фльоти Вилбер уже вислав до Мекмилена свою опінію в тій справі, та сподіється відповіди від Мекмилена протягом 36 годин.

СТРАШНИЙ ВИБУХ КІТЛА НА КОРАБЛИ.

НЮПОРТ, Ровд Айленд, 18. серпня. — На прогульковім корабли Макинек наступив нині коло 6 години вечером вибух корабельних кітлів. На кораблі було тоді 677 прогульковців та кількадесять моряків. З них підчас вибуху згинуло 17 людий. Коло сотки других, тяжко покалічених та попарених, відставлено до довколичних шпиталів. На щасте для прогульковців недалеко корабля находилося в час вибуху богато лодок та яхтів, які виратували всіх, викинених вибухом у море, та тих, що зі страху перед вибухом і пожаром кинулися в воду.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВБИЙСТВА, АЛЕ ЙОМУ НЕ ВІРУТЬ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 18. серпня. — До місцевої поліції зголосився нині якийсь мущина, щоби признатися до вбийства панни Флоренс Кейн, котрої тіло найдено недавно в Бруклині. Він подав, що називається Томас Меккой, має літ 47, живе в Ню Йорку, та що він убив дівчину з пімсти на її брата, нюйорського полісмена, за те, що сей набив його підчас арештовання минувшого Різдва.

З огляду на те, що признаючийся до злочину не має одної руки та що поліція відкрила в його зізнаннях суперечности, поліція не вірить у його призвання. Місто віддати його до вязниці, поліція відослала його до дому божевільних для розсліду лікарів.

БУДІВЛЯНИЙ СТРАЙК ШИРИТЬСЯ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК, 18. серпня. — До страйку мулярів прилучилися нині юнії робітників, працюючих при марморі й мозаїці. Підприємці подають сей факт яко доказ, що страйк будівляних мулярів пошириться на другі роботи, злучені з будівництвом, та що з Ню Йорку він перенесеться на другі великі міста Америки.

ЩЕ ОДИН ВИБУХ НА КОРАБЛИ.

ФРІПОРТ, Лонґ Айленд, 18. серпня. — На поромі, вживанім до поглублювания морських каналів, вибух котел. Викинена вибухом горяча вода попарила двох робітників так тяжко, що вони померли на місци. Гук вибуху налякав робітників, працюючих на поромі, так, що всі вони сейчас кинулися в воду.

ВЕЛИКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОГИБІЦІЙНИХ УРЯДНИКІВ.

ВАШИНГТОН, 18. серпня. — Давні команданти прогибіційних округів зїхалися тут в департаменті скарбу на велику конференцію з новими прогибіційними урядниками. Новий начальник прогибіційного уряду промовляв до них про нові пляни уряду походу на бутлеґерів.

ЗРІСТ ПРИХОДУ ЖЕНЩИН.

ВАШИНГТОН, 18. серпня. — Уряд скарбу стверджує на основі вплачених податків, що річні приходи американського жіноцтва сильно зростають. Походить се звідти, що що раз більше жінок береться до бизнесу.

СКАЖЕНИНА В МЕРІЛЕНДІ.

БОЛТИМОР, 18. серпня. — Від початку сього року занотовано в сьому стейті 376 случаїв скаженини. З огляду на те, що в цілім минувшім році було всего 226 случаїв, уряд занепокоївся поширенном скаженими та зажадав від леґіслятури ухвалення спеціяльних видатків на поборювание недуги.

САМОВБИЙСТВО ДЛЯ ПРОТЕСТУ.

ПОРТ ДЖЕРВИС, Ню Йорк, 18. серпня. — Вілїєм Джиминес, 23-літний клерк в одній місцевій крамниці з цукорками, отроївся, щоби в сей спосіб доказати, що він не вкрав з каси свого підприємця 375 долярів, як о се його посуджував властитель. Протестуючи на дармо проти обжалования десперат представляв, що через неправдиве обжаловання він стратить наречену.

НЕ БУДУТЬ ПУСКАТИ ЧУЖИНЦІВ ДО АРМІЇ.

ВАШИНГТОН, 18. серпня. — Заряд американської армії оповіщає, що він не буде приймати до армії чужинців, які перекралися через американську границю, себто перейшли її без відома іміґраційного уряду.

МОРД В ОКОЛИЦИ ІНВУД, МАН.

В неділю, 19. липня, в околици Інвуд, Ман. (Канада), три замасковані бандити пізно в ночи напали в лісі на повертаючих людей з забави, стримали коні й почали патиками бити присутних на возі осіб. Вислід нерівної бійки був такий, що майже всіх присутних потовкли, а Ів. Родового, старшого й загально шанованого фармера в тій околици, убили на смерть. Причини убийства люде не знають, однак сусіди заявляють, що справді мали на думці побити Андрія Дорбача, зятя Родового, котрий також їхав разом з забави, та помилилися. До тепер поліція арештувала чотирох людей, котрих підозрівають о поповнення морду, й перевезла їх до арешту у Вінніпеґу. Арештовані є: Себастіян Китайчук, Петро Каспер, Іван Медвідь і Олександер Шупенюк.

ЧОРТ-ЖІНКА.

В Буенос Айрес, Арґентина, відкрито случайно нову жінку-чорта, якою є жінка міліонера Освальда Тестонія. Міліонерка, не маючи власних дітей, брала чужі діти нібито за свої. Та диво було, що діти не ховались, а вмирали прибраній матері, гейби на сухоти, мимо того, що міліонерка сама ними піклувалась і нікого не допускала до них. Коли померла вже сема прибрана дитина, це викликало підозріння і детективи почали розсліджувати цілу справу. Детективи, по довгих дошукуваннях викрили ось що: Міліонерка мала якесь чортівське уподобання в тім, що приглядалася на муки дітей, яких приводила до повільної смерти голодом. Діти ниділи поволи й остаточно конали з голоду. Найцікавіще є те, що коли діти знаходилися над порогом смерти, визначні лікарі, чоловік міліонерки та домашні слуги оказували якусь дивну байдужність до дітей. Слуги щось підозрівали, одначе нічого не говорили, аж доперва коли їх взято на допити. Кождій дитині, яку за життя міліонерка окружала люксусами, справляла дуже бідненький похорон. Лікарі заявляють, що міліонерка терпить на умову хоробу.

КОНКУРС НА ШЕРЛЬОКА ГОЛЬМСА.

Конкурс на Шерльока Гольмса розписує львівська слідча поліція з нагоди таємного вбивства у Кривчицькім лісі під Львовом. Мав там лежати труп десятилітного хлопця з обрізаними ногами та руками, одягненого по міському, без капелюха. Його випадково найшла в кущах німа жінка Грацовска і подала це до відома постерунковій поліції у Кривчицях. Цікаво, що коли в її товаристві пішов туди „постерунковий" — уже не міг найти трупа. Слідство веде львівська поліція і звертається до всіх зі запитом, чи не загинув у кого 10-літний хлопець.

БРАТНЯ ДОПОМОГА!

Марево голоду виповзло зі своїх камінних нор та простелилося по галицькій і волинській волости. Сумом і горем окуталася наша рідна земля. Загроза смерти повисла над українським селом!

Звідки ждати їм помочі та порятунку?

Від братів з над Дніпра — з країни горя і муки за послідних 10 літ прислано 16 вагонів збіжжа на поміч голодуючим на західніх землях! Вони відняли собі послідний кусник хліба та післали його на ратовапне своїх братів!

А що зробили ми, американська іміграція?

Чи цей геройський примір і почуття національного обовязку наших братів не пригадає нам, що і ми сини тогож народу, що і на нас лежить обовязок помочі нашим нещасним братам?

Українські Громадяни!

Не допустім до цего, щоби на наші голови спадо проклятте наших загибаючих братів і сестер!

Переведіть негайно збірку в вашій громаді на допомогу голодуючого села, а коли потрібно, скличте народне віче!

По всі інформації звертайтеся негайно до:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ЗБОРИ СОЮЗА УКРАЇНОК В НЮ ЙОРКУ.

В четвер, дня 20-ого с. м., о 8-ій годині вечір, будуть при 30 Іст 7-ій улиці в Ню Йорку (льокалі Жіночої Громади) збори Союза Українок.

Управа запрошує на сі збори всі українські жіночі товариства з Ню Йорку й околиці, які вже належать або хотять належати до Союза Українок.

На порядку нарад пильні справи.

ПЧОЛИ ПОКУСАЛИ ЧОЛОВІКА.

Фармер Джордж Ґрін, в Портедж Ля Прері, Ман., лежить хорий в шпитали, отримавши 175 ран від пчіл. Ґрін орав пятьма кіньми і, будучи в кінци загона, вбив дві пчолі, котрі влетіли були в сітку від мух, яку він заложив коневи. Коли він вернув знова в той конець загона, його напав цілий рій пчіл й зачали немилосерно кусати його й коней. З великою трудністю він випряг коні, та доки се зробив, пчоли завдали йому 175 ран.

ШЛЯХЦІЦ НА ЗАҐРОДЗЄ...

Підчас побуту през. Войцеховского в Закопанім зайшла цікава і досить знаменита подія. Комітет прийняття президента держави призначив віллю співачки Королевіч-Вайдової на мешкання для п. Войцеховского. Щоби авто президента могло дістатися до віллі, треба було переїхати через парцелю арт.-мал. Гадка. Всім на диво вижу артист-маляр відмовив дозволу на переїзд через свою площу. Крім того написав до Войцеховского письмо, в якім докоряє президентові, що з рації його побуту в Закопанім комітет робить пакости мешканцям. През. Войцеховскі зрезиґнував з назначеного мешкання і казав повідомити про це незгідливого маляра.

ЦАРИЦЯ КВІТІВ У 7,000 ВІДМІНАХ.

В Лондоні відбувається тепер вистава рож, на яку зложилися найбільші теплярні Европи й Америки. На цій виставі демонструють історію рожі. Показується що в 16. віці Европа знала тільки дві відміни тієї клітки. Штучна годівля допровадила в 17 столітті до 40 відмін. Тепер один французький огородник має в своїм огороді аж 7,000 родів рож.

РІЛЬНИЧИЙ СТРАЙК В РУДЕЧЧИНІ.

Рільний страйк в Рудеччині вибух в селі Ляшках звязаних в дворі п. Павельского. Пан дідич платив до недавна по 40 сот. (сорок сотиків!) денно за роботу при поленню бульби. Коли настали жнива 14. м. м. казав кликати по 60 сот. від копи. Люди стрималися від роботи і котіли робити на день по 2 зол. денно. А коли пан спровадив робітників з Вишенки і Підлісок (мостиського повіту), то люди просили їх, щоби також стрималися від роботи, бо це вийде одним і другим на ліпше. Чужі стрималися. Тоді пан післав 16. і 17. м. м. свою службу до жнив, і казав арештувати „бунтівників". Поліція арештувала 9 людий; опісля 4 випустила, а затримала Мих. Панчишина, Мих. Білоуса, Гр. Романка, Андр. Сало і Стефана Войціховського. Війт і комендант жандармері ходили до пана, щоби позволив арештованих пустити, але пан на це не пристав. В суботу 18. м. м. давав пан уже по 1 зл. від копи, але люди не йшли. Мазурське село Мільчиці також застрайкувало проти двора, що давав по 60 сот. від копи, але на жаль і сором українське село Угерці Винявські пішли на роботу.

З БЕРЕЖАНСЬКОЇ ТЮРМИ.

Дня 10. липня відбулася в бережанськім повітовім суді розправа проти українських студентів: Вовка Михайла, Курдидика Анатоля та Юліяна Форемного о параґр. 23. прес. закона (кольпортажа книжок). Курдидика звільнено від вини і кари, 2-х прочих засуджена на 20 днів арешту. Ось таким маловажним фіналом закінчилися кількамісячні терпіння в бережанській тюрмі всіх трьох вище названих, бо Форемний сидів в тюрмі ще від 23. лютого, Курдидик від 17. квітня, а Вовк від 10. травня. В поліційнім слідстві закинено було арештованим державну зраду та инші тяжкі злочини за те, що у Форемного в домашній бібліотеці знайдено 2 брошурки. Вовка і Курдидика зроблено співвинними. З параґ. 58 і 65 з. к. що грозять карою смерти, зійдено на пресове переступство і в результаті Курдидика звільнено, а двох прочих засуджено на 20 днів арешту — по відсидженню всіми трьома по кілька місяців тюрми.

Каже, що Мільран приготовляв диктаторську владу у Франції.

ПАРИЖ, 18. серпня. — Тутешний дневник Котідіян подає документ, написаний роялістом (монархістом) Жоржем Валюа, з якого виходить, що бувший президент Франції Александер Мільран приготовляв в лютому, 1924, державний переворот у Франції, хотячи скасувати парлямент і завести диктатуру, подібну як була за Людвика XVI.

Валюа каже, що Мільран числив, що тоді була для сього пригожа хвиля і виявив свій плян провідникам націоналістичних партій, одначе відтак події так скоро розвивались, що він зі своїм пляном остався самий один.

Якщо буде стверджена правдивість сього документу, то се принесе тутешній пресі нову тему політичного скандалу.

ХОТЯТЬ КУПИТИ ФАБРИКУ СТІННЕСА.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Найстарший син покійного Гуґа Стіннеса, Едмунд Стіннес, заявив, що лиш Американці могли би виратувати його перед змовою німецьких банків. Тому він готовий, каже, продати свою фабрику автомобілів Аґа американським промисловцям.

Один його приятель, Американець з Ню Джерзи, телеграфував йому, що позичить йому $200,000, але се не вистарчаюче і тому він готовий фабрику продати.

НІМЦІ Й АНҐЛІЙЦІ.

ЛОНДОН, 18. серпня. — На літніх курсах в Кембриджі студіює тепер 90 німецьких студентів.

Вони зложили сьогодня вінець біля памятника поляглих у війні анґлійських жовнірів з Кембридж.

Сим способом німецькі студенти хотіли зазначити свою приязнь до анґлійського народу.

НА АЛЬПЕЙСЬКУ ГОРУ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 18. серпня. — Вчера вийшла на гору Веттерґорн, високу 12,000 стіп, Анґлічанка панна Вестон.

Вона має 70 літ, а здобула осяг, якого досі не могло здобути богато молодих дівчат.

НЮЙОРЧАНКА ПЕРЕПЛИВАЛА АНҐЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ.

ПАРИЖ, 18. серпня. — Сьогодня 18-літня Нюйорчанка, панна Гертруда Едерле пробувала переплисти Анґлійський канал між Францією й Анґлією.

Рано зібралося з нею до 500 осіб на французькому березі Ґрі-Нез, де вона скочила в море о годині 7 і 9 мінут рано і зачала плисти в північно-західному напрямі, щоб доплисти до анґлійського берега біля Даверу.

Вона була одіта тільки в легкий купелевий одяг. Намащено її оливою і смальцем, щоб не простудилась, бо вода мала всього 64° температури.

За нею плило судно Ля Маріні, на якому були кореспонденти, фотоґрафи, знавці плавання і знакомі. Між іншими була і панна Лилиен Геррисон з Арґентини, котра вже пробувала 4 рази безуспішно переплисти Анґлійський канал (також званий канал Ля Манш).

Першу милю перепилила панна Едерле за 15 мінут, а ще було перед нею 19 миль. Та чим далі, тим тяжше було плисти, бо настала мрака, море зачало буритись і филі студеніли. Та пливачка сміло поборювала филі і стреміла щораз далі. По дорозі випила тільки фляшчину сильної буліонової зупи і зїла чоколядку, яку їй кинено із судна.

Музика приґравала і вона далі завзято боролась з морськими филями, але остаточно по 8 годинах плавби вона знемоглась і перервала шлях, перепливши лише 14 миль.

АНҐЛІЯ РОЗБИРАЄ ПРОТИ-ТОРПЕДОВЦІ.

ЛОНДОН, 18. серпня. — Анґлія розбере 54 проти-торпедовці.

Се запоряджено задля ощадження. Тому теж зменшиться платні моряків о 15%.

КІЛЬКА ОСІБ ЗГИНУЛО В ПРОТИ-ЖИДІВСЬКИХ АВАНТУРАХ.

ВІДЕНЬ, 18. серпня. — В перших демонстраціях віденських анти-семітів проти Жидів з приводу 14-ого світового сіоністичного конґресу було, як тепер показується, більше жертв ніж спершу повідомлювано. На полі бою антисемітів з поліцією згинуло кілька осіб, а ранених було понад 70.

Антисеміти готовляться до дальших демонстрацій і збирають нові сили. На поміч їм прийшли німецькі фашісти з Баварії і мадярські „пробудженці" з Угорщини (з мадярської фашістської організації „Пробуджаючася Угорщина"), які хотять тут сьогодня вечір уладити „німецький день".

Жиди налякались демонстрації і хотять конґрес перенести кудинінде, але се їм тяжко, бо тут все приготоване і всі делеґати вже приїхали.

Та поліція зібрала 7,000 люда і запевнює Жидів, що нічого їм не станеться.

ФРАНЦУСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ Й УРЯД.

ПАРИЖ, 18. серпня. — Французький соціялістичний конґрес приняв великою більшостю голосів внесенне посла Леона Блюма, щоби соціялісти не приймали участи в міністерському кабінеті.

ПОКИДАЮТЬ ПО НЕВДАЧАХ.

ПАРИЖ, 17. серпня. — З Марока повідомляють, що по кількох останніх великих невдачах війск Абд-ел-Кріма в битвах з Французами, кілька марокаиських племен, що були приєднались до нього, покинули його тепер.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕБЕЗПЕКА НЕ ПРОМИНУЛА

Вісти зі старого краю, які приходять сюди через українські старокраєві ґазети та через приватні листи, згідно стверджують, що тяжке голодове положення українського селянства під польською окупацією не перемінюється. Надії на новий хліб завели, бо хоча засіви зійшли гарно, повени знищили їх велику частину. Селянство знова опинилося в скруті, з якої воно само вирватися не може.

Серед свого горя найти їм допомогу не так легко. Від уряду допомоги їм ждати було би певно признакою божевілля. Брати зза карпатських гір і за слабі чисельно, за бідні матеріяльно, за мало свідомі національної єдности, щоби помагати. Східна Україна, що під Москвою, сили помогти не має, о скільки захоче помогти, вже всю поміч не для помочи, а для комуністичної пропаґанди. Українська іміґрація в Европі може лишень хиба задемонструвати своєю допомогою, як справді помогти.

В сей спосіб одинокою частиною України, яка справді може дати сущну допомогу, є українська іміґрація за океаном, головно Українці Канади й Злучених Держав.

Від них досі допомога й справді йшла. Головна її часть іде через Обєднання Українських Орґанізацій, але поодинокими часами почали вже рухатися й другі. Та зібравши всю допомогу разом, вона ще далека до того, що американська Україна моглаби дати старому краєви. Причин сьому богато є, а хто хоче викрутитися від жертви, то й викрутів може найти богато. Допомога буде йти пиняво, поки українське громадянство в Америці раз твердо не зрозуміє, що всякий, який викручується всякими виправданнями від жертви, є звичайним собі хрунем, який свою вину хоче зложити на других.

З огляду на те, що положення українського селянства під Польщею далі тяжке й ратунку йому ждати нізвідки, лишень від нас, допомоги переривати не можна. Вона мусить іти не щораз ослабаючим руслом, але щораз сильнійшим. У сій допомозі українські селяни під Польщею найдуть не лишень матеріяльну допомогу, але натхнїння до дальшої політичної боротьби проти своїх віковічних ворогів. Хто помагає українському селянству в теперішну скруту, той не лишень ратує українські душі від загину, але й ратує українську землю від переходу в ворожі руки.

Станьмо вже ратувати свій народ словами. Ратуймо його ділами.

Складаймо жертви на допомогу голодуючим селянам.

ОБОРОНЦІ РОБІТНИКІВ

Нема майже в Европі ніякої важнійшої політичної справи, в яку московські большевицькі лідери не додалиби своїх непрошених чотирьох крейцарів. Де не розгрибалабися якась важна подія, сейчас Москва пхає свого носа. Комуністичні проводирі сейчас зявляються зі своїми непокликаними суґестіями, порадами, критиками, осудами, приказами, напастями.

Особливо підчас боротьби межи робітництвом а підприємцями люблять московські подавителі виступати яко оборонці поневолених і покривджених. Немає в Европі ні страйку, ні локавту, який не даваби нагоди Москві виголосити довгу проповідь Европі про те, як властиво треба обороняти робітничі інтереси.

Великим ярмарком для большевицького товару було недавне порозуміння межи анґлійськими вуглевими підприємцями а вуглевими робітниками. Пан Зіновев займався Анґлією, ґейби вона була московською кольонією. Мало се як звичайно на цїли показати анґлійським робітникам, що нема в світі таких оборонців робітництва над комісарів у Москві.

На нещасте для московських ґанделесів патентованих средств на робітничі клопоти анґлійський ярмарок не тревав довго. Коли він скінчився, як відомо, на основі пропозиції, яка ґарантувала робітникам дотеперішну заплату, а підприємцям дотеперішні зиски, Москва ще раз кинула свою комуністичну клятву на англійських провідників робітництва, та збиралася шукати за другим уже ярмарком, коли тут виринули на денне світло річи, які роскрили способи, якими Москва торгує своїми ідеями. Вийшло на денне світло, що саме в той самий час, коли Зіновев з Москви давав лекції анґлійським робітникам, як вони мають твердо держатися, як вони мають не попускати ні одного кроку підприємцям, як вони мають безпощадно боротися, хочби мало прийти до довгого вуглевого страйку, в той самий час, коли Москва виклинала яко зрадників робітництва провідників англійських углевих юній за те, що вони не слухали диктату з Москви, в той самий час червоний представник у Франції, Месіє Красін, пробував через своїх ґанделесів продавати в Анґлії свій уголь. На нещасте для московських ґанделесів Красінові аґенти не робили ґандлю досить тайно. Московська дволичність вийшла на верха, і анґлійські робітничі юнії запротестували проти сього фаризейства. Правда, Зіновев, щоби ратувати ситуацію, вислав довгу телеґраму з крепкими викидами до пана Красіна, сподіючися, що такою лайкою він затре сліди, як лис хвостом, та що робітники Англії знова переконаються, що Москва торгує ідеями, а не дешевим углем. Та викиди Зіновева Красінови сеї цїли не осягнули, а анґлійські робітники добачили в цілій афері ще один доказ, що комунізм комунізмом і світова революція важні, але імперіялістична ідея великої російської імперії та ідея задержання своєї влади в руках комісарів за всяку ціну ще важнійша.

ЛИШЕ З ОДНОЇ ҐАЗЕТИ

(Надіслана стаття).

З того часу як світові розбишаки захопили Україну в свої руки, покоривши „всякого врага і супостата", появилися серед української еміґрації ріжні їх агенти, що почали серед української старої і нової еміґрації, шукати „віроподданих" нового московського ката.

Для виловлення потрібних їм душ, аби, як сказано в апокаліпсі, „означити їх" пятикутною „червоною печаткою діявола," почали, між іншими засобами, видавати так звані ґазети, розраховані на наївність читача. В Америці ми маємо ріжні „Вісти". В них большевицькі наймити-посіпаки „самогонщики" від пера, письменствують і виписують нісенітниці про фактичний стан на „щасливій" Україні, під червоним брудним чоботом московського чекиста.

В білій горячці виписують ті ріжні „самогонщики" такі вигадки від себе, що просто гидко брати в руки їх „ґазети", наскрізь пронятї косісарською жовчю, брехнею та большевицькою блевотою. Але одягнувши на руки гумові рукавички, починаєш їх передивлятися і страшно стає, що творіння по образу чоловіка, напявивши на себе червону шкіру, може так брехати, втративши найменші ознаки цензури духа, що відріжнює чоловіка від кожної тварини.

Вони, тутешні строкогони, ніколи не пишуть навіть того, що пишуть їх господарі в своїх газетах, скажемо хочби харківських „Вістях."

Візьмемо наприклад число 167 „Вістий" і коротенько випишемо ті факти, що там занотовано.

Перш за все відтам ми довідуємось, що українізація України, себто не українського народу, а тих заїд, що насунули як саранча хмарою з Московщини, аби панувати над нашим народом, повинна бути закінчена до 1. січня, 1926 року. Цікаво, скільки ще буде призначатись нових, дальших реченців такої українізації, бо це вже найменше десятий термін, починаючи з 1922 року.

Отже там читаємо:

„Цим категорично усовується можливість випадків на зразок дезукраїнізації (О-го! навіть дезукраїнізації, себто обмосковлення) Волинського Губсозабеза, переведеної тов. Соколовим, як і взагалі недбалість у веденню українізації через байдужність до неї з боку „завів" та „замзавів".

Шкода, що нічого „Вісти" не пишуть, що Соколову сталося за ту „дезукраїнізацію". Чи не одержав він ордену „красного знамени" за свою корисну для Москви працю?

Далі там читаємо:

„Підручник це не те, що взагалі книжка. Він має певну кількість покупців. Виявити цю кількість зараз неможливо, бо вона опреділюється не кількістю учнів, а кількістю пшениці в батьків учнів."

Ось тобі й „пролетарська безплатна освіта". Ось і добробут селянина, який не певний, що знайде в кишені 15—50 копійок, аби заплатити дитині за шкільний підручник!

Ще далі там читаємо:

„В Любечському агрорайоні працює 1 агроном. На його припадає: 33 сільради, 105 сел, 11.183 селянських господарств з 57.570 душами населення і площею землі в 56.455 десятин.

В Довжицькому районі працює 2 агрономи, на їх долю припадає 35 сільрад, 80 сел, 13.569 селянських господарств з 74.951 населення і площа землі в 113.894 дес.

В Красноянському районі теж працює 2 агрономи, які обслуговують 33 сільради і 48 сел, 8.948 селянських господарств, 46.605 населення і 81.065 десятин землі.

А пересічно по Чернигівській окрузі на кождого райагронома припадає 19 сільрад, 48 сел, 7.131 селянських господарств, 36.845 душ населення і 47.924 десятини землі!

Питається, як же агроном справляється з отакім районом? А крім того треба ще узяти під увагу і факти иншого порядку. Наприклад в Куликівському агрорайоні є села, що лежать за 50 верстов від агронома, в Довжицькому за 35, в Любечському за 34, в Красноянському за 24.

А на всіх 8 агрономів, як повідомляє газета, для розїздів малося 2 придатних і 1 малопридатна коняки. І агрономам приходилось подорожувати по району з „дерев'яним кондуктором" на своїх батьківських або сидіти на місці.

Автор наводить цікаву статистику з роботи чернигівських агрономів. Коли розділити весь робочий час агронома, то оказується, що на кожний пункт агроном на рік може уділити:

В Куликівському районі — 6 годин, в Любечському 1 год. 19 хв., в Довжицькому — 3 год. 30 хв., в Красноянському — 5 год. 50 хв., — звичайно раз на рік. А коли потребувати від агронома, щоб він міг побувати хоч раз у кожному селянському господарстві, потративши на це хоч би годину, щоб розказати й самому побачити, як живе селянин і що він робить, — то йому, потрібувалось не багато й не мало, а тільки... 11 років."

Чекай, селянине, поки прийде до тебе агроном і допоможе поліпшити тобі господарство! Маємо „знаменитї" радянські апарати, чудову пролетарську орґанізацію!

Пишуть „Вісти":

„Раднарком та У. Е. Р. звернули увагу на те, що центральні установи виконують їх доручення з великим запізненням... Це обслідування виявило, що відсоток невиконаних доручень змінюється від 31.5 (наркомвнусправ) до 75% (наркомос)."

Колись большевики кричали на всіх за непереведення негайне певних законів в ужитте, як напр. про поділ землі тощо, і називали владу російського тимчасового уряду та й українську „саботажниками", і з того вони робили страшне слово, яке мусіло підривати всяку вартість влади та характеризувати її як найбільшого ворога народу. Але тоді невиконання доручень було може 10—15 відсотків і то в часи бурхливої революції, а большевицька влада тепер хвалиться своїм нормальним життєм і має 75 доручень на сто, по народній освіті не виконаних. Якби це було не в „совдепії," то не можна би було повірити, що так застрашуючо працюють державні апарати; але тут дивуватись нічого, бо в домі варіятів всяко буває.

Можна ще дещо вибрати про дійсність на Україні з тої-ж газети, але на цей раз доволі і цього.

Гадаю, що закордонним „самогонщикам" від „газети" треба свої краєві газети оголосити „білогвардійськими", бо вони пишуть зовсім не те, що в трухлявих, пoловинних голов виганяють тутешні строкогони, аби дурити свого читача.

Коли хочете знати правду про край, то вийміте читати харківські та київські газети, поки ще тутешні „комісари" не оголосили їх контр-революційними.

Петро Чулий.

З ОБЄДНАННЯ.

Дальші жертви для голодних сіл в Галичині.

Поклики Обєднання в справі допомоги голодуючим в старому краю не остають без відповіди. Число українських громад, які переводять у себе збірки, росте, а це доказ, що ми розуміємо горе наших братів.

Осьщо пишуть з місць:

Милвил, Н. Дж. В сім листі засилаю чек на $41.65, котрі просимо вислати на голодуючих в старому краю. — **С. Чопик.**

Аллентавн, Па. Братство Неп. Зачаття Пр. Діви Марії зібрало на забаві $12.30, які призначено на голодуючих в старому краю. Просимо приняти сю маленьку жертву. Сподіваємся в короткому часі зібрати більшу суму на допомогу нашим братам. — **Ю. Луців.**

Палмертон, Па. Засилаю чек на суму $30.00, які то гроші призначено на голодуючих в старому краю. Сі гроші се дохід з представлення бр. св. О. Николая, від. 369 У. Н. Союза в Палмертон, Па. — **Мих. Куба,** секр.

Істон, Па. Наша місцевість переслала з віча $40.00. З пікніку ухвалено вислати $80.00 на голодуючих, а тепер висилаю $12.37. Се не великий дар, але прошу приняти яко найбільшу, бо зложило його лиш нас кількох. Незадовго зложимо народній податок. — **Н. Підгайний.**

МекКіз Ракс, Па. В листі посилаю чек на $10.00 для голодуючих в старому краю. Се збірка в грек. кат. церкві, котру передав вс. о. Пик, яка принесла $9.55, а яку я заокруглив до $10. Здається, се буде одинокий спосіб зібрати під сю пору в нашій місцевости хоч щонебудь, бо у нас велике безробітє. Не знаю, чи яка четвертина людий робить з нашої громади. У моїм відділі то є 91 У. Н. С., неможливо тепер нічого зібрати, але при помочі о. Пика будемо старатись посилати кождого місяця хоч малу жертву. — **Андрій Гальчак.**

Для Просвіти.

Нюарк, Н. Дж. В залученню посилаємо чек на $5.00 від Українського Просвітного Товариства Запороже і просимо вислати єго дар для тов. Просвіта у Львові. —**Григ. Біленький,** предсідатель.

* * *

Кінчиться серпень і в списку жертв не повинно бракнути одної свідомої української громади. Треба вірити, що сповняться слова одного жертводавця, котрий висловив побажання, щоби збірка за серпень принесла хоч $10.000 долярів. Українські Громади! — Не словами поможемо нашим братам, але жертвою і ще раз жертвою! Тому до праці!

Всї жертви негайно відсилайте до канцелярії Обєднання, щоби всю суму за серпень можна було переслати негайно з кінцем сього місяця!

Канцелярія Обєднання.

Адреса: Obyednannye, 847, North Franklin, St., Philadelphia, Pa.

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

Я ЧУЮ...

Я чую: неначе вітри зашуміли, —
То волі дихання усюди:
Скидають кайдани здавен занімілі,
Неволею гнічені люди.

Де сила і примус топтали ногами
Усяке живе поривання, —
Там поле широке рясніє борцями.
„До бою!" — лунає гукання.

Усе це я здалеку бачу і чую,
Навкруг же, у рідному краю,
Я, мучучись, тільки покору німую,
Невольницький стогін стрічаю.

Вже инші дійшли до свого визвоління,
А ми, як колись, так і нині,
Гартуємо, мовчки, безмірне терпіння,
І тихо, і глухо в країні...

До инших дійшла вже їх черга бажана:
Неволя у їх уже гине;
А ти... ти в кайданах і досі, кохана,
Безщасна країно-руїно!

НЕВІЛЬНО ЗАНЕДБУВАТИ.

Холм, 10. липня.

В політичних колах передають за цілком певне, що відомий на варшавському бруку російський еміґрант граф Толь буде назначений делеґатом польського правительства до Синоду православної церкви в Варшаві.

Відомим п. Толь зробився з того, що попав перед роком до тюрми, під закидом військового шпіонажу. Потім оказалося, що гр. Толь, як милий аристократ, вліз в непріємну історію тільки завдяки тому, що провадив веселе життя, бо політично завжди був сторонником „добрих старих порядків."

Тепер правлячим кругам хочеться мати в Синоді своє ухо і око. Отже додумались до обер-прокурора.

Щож! Земля таки крутиться коло себе, історія за нею повторяється. Малиж ми за царя-батюшки обер-прокурора в Петрограді, для чого б то його не мало бути в Варшаві?

Митрополит Діонісій все приймe, його епископи також повторять. Щодо народу — то це зайве: аби начальству угодно.

„Наші" та не свої єрархи вробили вже умову з урядом в справі православної церкви. Кажуть, що по відзисканні Синоду з правительством зворушаючою повне.

Щож бо значить для Голубовських та инших зречися холмсько-підляських церков; що обходить зайд московських віковічні права парохій православних, свобода.

Тепер, коли весь світ зматеріялізувався і єрархи синодальні давно вже рішили йти з духом часу: хай все йде прахом, аби нам добре жилося. Так робіть.

До обер-прокурорів ми звикли. Видавати льокайські постанови також; — на цьому виховані.

А для чого ховаються? Чому в тайні тримають свої пляни? Де загублена соборність православної церкви, де голос народа?

Не хочуть його слухати, бояться народнього гніву, нехтують рядове духовенство.

Митрополит Діонісій для ока непоінформованних в синодальній махінації Українців видає „Духовну Бесіду" і навіть нібито Комісію для перекладу св. письма на українську мову заснував. Білорусам кинув охлап, заснувавши журнал „Православний Беларус". Однак при всьому тому веде послідовну свою московську роботу враз з російською чорносотенною еміґрацією. Провадить ревно польську політику дезорганізації церкви.

Дивного в тому нічого нема. Інтереси реакції польської і російської сходяться. І для одних і других українське і білоруське відродження є згубою їх панування. Коли кидають охлапи з Синоду в лиці „Духовної Бесіди" і нечинної Комісії, то так як Грабскі язикові устанoви.

„Боже царя храни" навіть в царській Росії не наказували нам співати по церквах, а тепер наказали співати „Боже цось Польскен."

Шкіру ці панове мають товсту, память коротку, а начальство з уродження люблять. Тож як раніше, „Боже царя храни", так тепер „Боже цось Польскен" смарують на всіляких торжествах, не дамаючи язика.

Малоб це нас обходило, якби не те, що в цьому порушуються права народа, свобода віри.

Чого в тому ділі хочуть наші сусіди, ми знаємо давно.

Не вільно однако нам приглядатися спокійно до того, що робиться в митрополичих палатах.

Політика панів з Зигмунтовської 13 повинна бути розкрита і напятнована.

Громадянство мусить знати, яку нову кабалу підготовляють для нього панове Голубовські, Толі та инші.

Якось затих голос наших політичних кол в справах церковних.

Знаємо, що займають увагу инші справи. Але не вільно забувати і цього. Тайна дипльоматія в Синоді повинна стати відомою широким заінтересованим масам.

„Наше Життя."

ДОПИСИ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.
Діяльність одного братства.

В залученню посилаю чек на суму $16.50 за липень і прошу переслати там, де найбільше тої помочі потрібно. Хоч мала се лепта на таку велику громаду як Джерзи Сиіті, але мусите знати і се, що то складають тільки славні члени одного братства св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союза.

Члени сього братства складають реґулярно кождого місяця свої жертви на старий край від заснування Обєднання. Братство ніколи не відмовило своєї лепти, але щедро жертвувало зі своєї каси, а також і збиралося від членів. Коли прийшла позичка національної оборони, наше братство перше жертвувало $100.00, а пізнійше додатково ще $30.00, а також збирало на позичку національної оборони і від членів, і зібрало було на позичку усього поверх $2,000.

В братстві нема сповна сотки членів, але за те є у всіх добра і щира охота до всякої доброї роботи.

В 1918 році, аби не тягнутися по сальонах на мітинґ, братство постановило з другими громадянами купити свій Народний Дім, ну і купили. Два роки доходить, як заложено парохію на горах і та громада священика й учителя і тимачсом все міститься в У. Н. Домі, а все то тісами члени, що в братстві і других яка сотка людий споза братства. Хотяй мають такий великий місячний видаток, около $500, ті громадяни потрафлять зложити і на інші цїли.

В таку важну хвилю нам треба забути за всі урази, і не ділитись на гори і доли, але всім без ріжниці складати свої лепти на старий край, ратуючи від загибелі своїх рідних. Се наш святий обовязок ратувати ближнього, а особливо своїх братів в старому краю.

Тож апелюю до всіх братств і товариств в Джерзи Сиіті: Переведіть збірку хоч раз на рік до своїх відділах, а також і жертвуйте дещо і з братства чи товариства, а таксамо просив би я перевести ухвалу на мітинґах, що кождий член має додатково платити 25 ц. яко народний податок кождого місяця, так як зробило і робить наше братство св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союза. Треба запровадити раз якусь карність між членами, а не так як дотепер. Тоді покажете, що ви не тільки патріоти на словах, але і на ділах. Не штука кричати: Душу тіло ми положим, а 25 ц. на місяць не хочете дати, бо тоді співаєте велику неправду.

За уряд Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союза в Джерзи Сиіті; Н. Дж.:

Василь Гіль, секр.

МУЖИК ЛІКАРЕМ.

Біда! В селі богато людий занепадає на здоровлю, хорує на всякі хороби, а лічити нема кому, бо в селі, крім баби-шептухи нема ані лікаря ані такого чоловіка, щоби міг людий ратувати.

От найшовсь один мужик і пішов далеко, до одного славного законника вчитися лікувати. Вчивсь він там кілька літ; вернув назад в рідне село і вміло, по вченому, помагав кождому в потребі.

Про того чоловіка повинен знати кождий Українець і Українка, бо він не тільки, що помагав в хоробі, але й помагав свому народові пильнувати його вольностий, боронити свого добра перед всякими ворогами і прямувати до кращого життя.

З українського життя в Америці.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Збірка на голодуючих в старім краю.

В неділю дня 9. серпня 1925, о. сов. Л. Левицький виголосив коротку бесіду в котрій представив теперішний тяжкий стан наших братів в ріднім краю і в кількох словах збудив в присутних почуття милосердя і обовязку до зложення жертв на ту негайну поміч нашим братам, якої вони так потребують. Не тільки знищив їх неврожай але і страшна повінь залляла наші села та знищила їх надію і на цей рік. Сей рік може бути ще страшнійшим як минувший рік і тому наша поміч повинна бути більша і негайна.

На ці слова Вс. о. сов. Левицького, який все старається помогти народній праці, присутні зложили свою жертву: о. сов. Л. Левицький, Анна Данцьо по $5. Розалія Сіканич, Анна Марцінська, Анна Фецич, Параска Касарда, Оліяна Шкраб, Анаст. Сальомон, Марія Блазка, Емілія Корнат, І. Черемха, М. Бирдяк, Анна Мацко, Анаст. Лісничa, Теодора Робак, Кат. Візничак, Варвара Марків, Марія Коцуник, Кат. Суха, Анас. Коськів, Кат. Робин, Кіянна Калицька, В. Родко, О. Шмокалюк, М. Клюсик, С. Лукачик, В. Чебітяк, П. Мацко, Т. Пиндус, А. Яворський, Я. Миц, В. Кирик, П. Панчишин, Т. Когут, М. Фецин, Д. Оринич, Г. Порцилянюк, В. Пилипчак, А. Возняк, Д. Мацко, Ева Коцура, С. Бендерський, Й. Маринюк, В. Глива, К. Рибак, М. Іванишин, С. Когут, Г. Демяник, М. Демяник, М. Дидик, М. Міщак, І. Чернятович, Кат. Бура, О. Шеремета, В. Осухівський, Я. Гайдук, по $1.00. Разом $64.00. Дрібними жертвами зложено $50.50, разом зложено на голодуючих $114.50, які то гроші переслано до Обєднання з призначенням для голодуючих в старому краю.

При цій нагоді складаємо щиру подяку всім жертводавцям за їх жертву та надіємося, що наша громада не устане в своїй праці в користь рідного крою. Противно тепер пора взятися до більшої праці та обєднати свої сили до громадської праці.

За місцевий комітет:

Тома Пиндус, пар. секр.

Апостольська молитва.

У нас в Сиракюз основалося нове Сестрицтво і зараз в перших початках свого істнования вислало до Обєднання $25.00 призначених на голодуючих в старому краю. Булоб побажаним, щоби всі наші товариства, брацтва і сестрицтва так розуміли свої народні завдання а тоді менше булоб у нас сварів а більше праці. Новооснованому Сестрицтву треба побажати найкращого розвитку та успіху в його будучій праці.

Місцевий.

ДІТРОЙТ, МІШ.

4. округ Січової Організації в Дітройт, на поклик Головної Централі в Шікаґо „Помагайте Голодним" сповняє її приказ та по своїй змозі при кождій нагоді, де тільки можливо займається збіркою на голодних братів на нашій рідній „не своїй землі" Україні.

На зазив Осаула П. Чорного дня 5 липня с. р. занялися збіркою пані А. Небоженко сек. Ш. жіночої сотні і пані Блащукова. Зібрано $12.13 12-го липня с. р. На зазив нашого банкира І. Бучуа і окр. от. Т. Кошіля, занялися збіркою учениці Укр. Школи С. Димян, А. Заблоцька, Б. Вербіцька. Зібрано $41.-69. 28-го липня с. р. занявся збіркою січовий організатор Я. Бойко зібрано $46.50. Жертвували слідуючі: І. Буцко, $5. Н. Ничай, Н. Бутка, по $2.00. Семчишин, Федюк, І. Кривицький, К. Топельницький, Гривнак, Пінчак, Вівчаровський, І. Мельник, І. Федорів, Я. Маришак, К. Кісіль, Ф. Квізок, І. Явний, Я. Прихідко, Кучма, Люлик, М. Єнц, М. Фріц, Сенів, Качмар, і П. Ільницький по $1.00 решта дрібними жертвами. Разом $70.32 відіслано до Обєднання з призначенням на голодуючих в старому краю.

Товариші Січовики і Січовички! Ви несете великий обовязок в Січовій Орґанізації. Ви присягали вести боротьбу за вільну, соборну та незалежну Україну! Тому не забувайте, що український нарід тепер вимирає, вимирає може найкращий найздібніщий цвіт України, який конечно потрібний до будовання соборної України. Тому старaймося з усіх сил подбати про поміч. Не забувайте однак і ширити правдиву Січову ідею. Бо тільки тоді, як український народ здобуде собі свою державу, він перестане голодувати, жебрати та поневірятися по світі. В своїй державі найдеться на стільки богацтва, що прокормляться всі Українці та ще й другим зможуть помогти в біді. А як мається наш нарід під теперішну пору? А так, що наш нарід вимирає на своїй земли, під окупацією ворожих держав.

Тому до праці Січовики та Січовички! Продовжайте ідею своїх братів Січовиків впавших за визволення свого народу, та негайно збирайте жертви на поміч поневоленим братам! Від наших жертв залежить життє дітий нашого народу. Тому хай всюди по січовнх орґанізаціях залунає клич: **На поміч старому краеви! До праці Товариші!**

Стар. 4. Округа С. О. Дітройт Міш.:

Т. Кошіль, окр. от.
С. Лебедь, писар,
Ю. Цебринський, скарб.

ТОЛІДО, О.

Йдучи за приміром українських громад і наша громада вислала на голодуючих в старому краю через Обєднання Українських Орґанізацій свою жертву в сумі $20.00. По змозі ми старалися сповнити свій обовязок та зложити жертву для наших братів, котрі в ту хвилю переживають такі великі нужди, голод та переслідування ворогами. Треба однак сказати, що є у нас такі Українці, які називають себе лиш Українцями, а користи з них жадної для української справи. Вони лиш горлають, що на „попів та буржуїв не дають". Та не диво бо й не мають що давати. Не повстане Україна як будемо кричати і лиш співати, але повстане тоді як всі будемо дбати за ню. Жертви зложили слідуючі:

М. Корнова $2.; Ю. Андрин, Ф. Жуковець, М. Космина, Д. Бобак, К. Перій, М. Чорний, М. Зьонкевич, І. Кульматицький, І. Лоняк, А. Унисько, разом $20. Всім жертводавцям належиться щира подяка за їх жертву. Коли український нарід просить нас о допомогу в свому страшному горю, то свідомі Українці не сміють відказатися від цеї помочі. Це наш святий обовязок помогти братови в біді. Треба мати надію, що наша громада стане знова разом до праці а тоді і поміч буде більша.

Покищо не треба уставати в праці, але збільшити своє завзятте і старатися зібрати більшу допомогу від нашої громади, а тоді всі щиро заспіваємо „Ще не вмерла Україна." Не вмерла Україна коли буде мати таких синів які подбають за ню в найбільшім нещастю. Тоді „Встане Україна, світ правди засвітить і помоляться на волі українські діти."

М. Корнова.

КОЛИСЬ І ТЕПЕР.

Колись було на Вкраїні велике богацтво,
Тоді було Запороже і славне козацтво.
Колись разом всі любились, гетьманів слухали,
Тоді наших Українців вороги боялись.
Колись слава процвітала, бо в нас була згода,
Тоді була на Вкраїні велика свобода.
І та слава ще до нині булаб процвітала,
Якби Польща враз з Москвою нас не ошукала.
Польща й Москва обіцяли жити з нами в згоді,
А від тоді все нас нищать при всякій нагоді.
Розібрали Україну тай своїх саджають,
А для наших Українців все гроби копають.
Як гроби для нас копають, триста літ минає,
А наш нарід з отих гробів всегда вилізає.
І ніколи козацької слави не забуде,
Пок своєї України назад не здобуде.
Не дасть своїх земель рідних, поки буде жити,
Все за свою Україну ворогів ме бити.
Доки свого не відбере від Карпат до Дону,
Бо наш нарід український хоче жить на свому.

Ню Йорк, 6. серпня 1925. **Тимко Милещук.**

З ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ В ЕВРОПІ.

Дня 13. червня с. р. ліберальний французький журнал „L' Europe Nouvelle," присвячений загальним питанням европейської політики та дипльоматії, видав окреме число, присвячене Польщі. Цей випуск складається виключо зі статей польських визначних політиків: Скшиньского, премієра Ґрабского, Сікорского, Ратая, Домбского, Поніковского, Туґута і т. п. сметанки.

Всі ці статті можна поділити на два роди: на красномовні та інформаційні. Красномовні, які починаються вступною мін. заkорд. справ Скшиньского, мають на меті переконати Европу, що Польща є „угольним каменем Европи, якої склепіння піддержує своїм істнованням." До цеї думки мав доглупатись Наполеон у самотних міркуваннях на острові св. Олени. Які арґументи довели його до такого висновку, історії невідомо; ґр. Скшиньскі вдоволяється ствердженням, що само ґеоґрафічне положення Польщі вказує вже на її важливу ролю: вдержувати „натиск архітектурних мас, які складаються на демократичну будівлю Европи". Польщу — згідно з його словами — будуть завсіди атакувати вороги демократії.

Усі статті вдоволяються такими стилістичними аксіомами. На жаль, ні в одній автор не сказав: хто не вірить нехай приїде до нас і перевірить. Бувший редактор „Курєра Львовского" і голова риської делеґації, Домбскі, зясовує в трьох шпальтах усю „східну політику Польщі: Росію, балтійські провінції, Литву, Румунію." Цей заголовок є в чудовій гармонії з таким уступом статті: „Найцікавійшим питанням вирішеним риським договором є питання кордонів. Їм багато бракує до того, щоби всіх могли вдоволити. Головно треба підкреслити становище російських еміґрантів, які докоряють Польщі, що вона надто далеко посунула свої кордони на схід, на території суто-російські. Тут насувається маленьке спростування: Польща ні в одному пункті не доторкає Росії; вона межує з Україною та Білорусю, якої незалежність була виразно признана риським договором і в користь якої Польща зреклася прав (?? — Ред.), яких могла боронити, бо ці землі належали до давньої Польщі." Розумієте нюанси? Росіянам досить сказати: „зась до України" а Українцям: „зась до риського договору," який був підписаний Польщею з російською державою. У внутрішній польській політиці можна навіть не признавати слова „український," а в закордонній, коли пишеться на сторінках журналу, де самі редактори є вже настільки зорієнтовані, хто живе в Галичині, скрізь, послідовно, патетично написане рукою польських міністрів „ukrainien", а не „ruthene."

Послухайте слідуючого уступу: „Сучасна Польща має приблизно половину території, яку мала колись: очевидний доказ, що в моменті підписування договору вона не брала за підставу історії, але реальне становище. Коли трапляється, що сучасний кордон переходить у численних пунктах етноґрафічні межі Польщі, причину цього треба шукати в історичнім явищі взаємного перемішання етнічних ґруп на Сході, внаслідок чого майже неможливо перевести демаркаційну лінію між Польщею і сусідом. Польський вплив простягається далеко поза східний кордон, який є тільки компромісовою лінією національної рівноваги; в дійсности міліон Поляків находиться поза межами сучасної польської держави."

Чи розумієте вже, як можна чудово єднати реальну політику з історією? І чому нпр. кілька міліонів Німців, які живуть в Австрії і які є під впливом німецької культури і які не є перемішані з иншим народом, не можуть попасти у межі німецької держави?

Специяліст від національних меншостий, Туґут, розвиває недосказану думку п. Домбского: Яким робом стільки Українців та Білорусинів попало в кордони Польщі? — таким розясненням: „З огляду на те, що не істнує ніяка незалежна українська або білоруська держава, землі, які замешкують Українці та Білорусини, збільшили би тільки російкьку державу." Українці та Білорусини є, в пересвідченні п. Туґута, мертвим предметом, який згубився і за яким ніхто не зголошується, отже треба ним заопікуватись, щоби марно не пропав. Ця політика чудово відповідає арґументам п. Домбського, який застерігається проти того, щоби европейські держави вмішувались у риський договір: „Не робім щасливих проти їх волі!"

Стаття п. Туґута є архитвором своєрідної дипльоматії. Він пише скрізь так: Національні меншости повинні перш усього мати забезпечений матеріяльний добробут щонайменше у скромних межах того, що мали перед війною." Кажучи, що повинно бути, а промовчуючи те, що є, хоче витворити враження, що все є на якнайкращім шляху до здійснення. Послухайте: „Гадаю, що треба йти до мети етапами: першими ступінями є закони про права мови, прийняті варшавським соймом минулого року." Все питання національних меншостий у Польщі виключно основане на матеріяльних інтересах; населення потрібує більше гроша. А т. зв. „креси"? Не повірите, що вони є для Польщі — економічним клопотом, бо „дають дуже мало гроша до державного скарбу" У той самий мент, коли появилася стаття, п. Туґут подався до димісії, заявивши, що остаточно втратив надію на оздоровлення „кресів", при такій адміністрації, яка там панує", а Французів впевнює, що вірить в еволюцію демократичного духа в Польщі і в мир між її народами.

Бувший премієр Поніковскі інформує про шкільництво так: „Українці, які мають тільки 14.3 проц. населення, мають 11.4 прц. шкіл з викладовою мовою українською." Чужинець повинен мати з того враження, що Українці є таксамо розсипані в Польщі, як Поляки у світі.

Всі статті у вразливих справах вдоволяються натяками, які проходять мимо фактів. Навіть у біоґрафічних записках про авторів статей, пускаються такі інформації: нпр. пос. Нєдзялковскі є автором „проєкту автономії польських провінцій, на яких живуть Українці." І так скрізь: по суті не сказано ані словечка правди. Таке офіціяльне число пропаґанди в поважнім французькім журналі є найкращим доказом, на що можна дозволити собі, інформуючи Французів не то про Схід, а про... „угольний камінь Европи." Коли політики та дипльомати менших новоповсталих держав, які є добре поінформовані про внутрішні справи Польщі, прочитають такий випуск, — щойно тоді зрозуміють, що значить „дипльоматична" пропаґанда!

П. П.

НЕРВОВІ ДІТИ.

(Др. Сенгер Браун).

В теперішний час усі люди бувають нервові, і старі й молоді, то й не дивно, що богато дітий буває нервових. Така надмірна нервовість проявляється так, що в дітий часто міняється настрій, вони роблятьcя роздразнені, швидко перетомлюються, не мають доброго апетиту, кепсько сплять, часто у сні говорять і т. и. Зявляються в них так звані нервові привички: кусають свої нігті, загикуються. Чого будь сперечаються, особливо з другими дітьми, не можуть тихо всидіти, чого будь плачуть, часто тратять вагу і виглядають блідi і перетомлені.

Все те буває в кожної дитини, навіть зовсім здорової. Непосидючість і навіть обгризання нігтів є зовсім звичайними зявищами у дітей і самі собою не мають значіння.

Розуміється, є ріжні ступені нервового стану. У великих містах, серед неустанного шуму і руху, діти дознають за богато вражінь. Вони за швидко дозрівають. Коли дитина живе на вулиці, де богато стуку й галасу, або коли в школі за богато дітий в купі, то навіть це може викликати нервовий стан. Дитячий ум має замало спочинку й нагоди для правильного і спокійного думання.

Коли такий нервовий стан триває довший час, кілька місяців, то його наслідки стають ще більш помітні. Дитина перестає вчитися, тратить охоту до забави і весь її характер дознає зміни. Цурається людий, замикається в собі, чого будь сердиться, невдоволена, нечемна. Причиною є лише нервовий настрій.

Як йому зарадити, на те одного правила немає. В кожної дитини є своя індивідуальність і свої прикмети. Можливо вона перебула якусь слабість, після якої лишився нервовий стан, можливо тепер є в неї якесь скрите недомагання. Буває нервовість зовсім без ніякої очевидної причини. Буває, що викликали її домашні або шкільні відносини. Можливо, що досить батькам перебратися на якусь тихіщу вулицю або не випускати дітий бавитися серед вуличного шуму і галасу. Можливо, що коли в школі пересадять її в якусь меншу і спокійніщу клясу, то нервовий стан пройде. Важно, щоб дитина мала богато свіжого воздуху й добре віджeвлялася. Нервові діти зуживають цілу масу енерґії.

В кожнім разі перша річ, щоб найти причину дитячого недомагання і зробити добру діяґнозу, треба покликати лікаря. Для того є лікарі і для того мало не по всіх містах є окремі дитячі клініки.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться дня 23. серпня, о 1-ій годині попол. Проситься всіх членів прийти на сей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. — Ст. Медвідь, предс.; Мих. Гнатів, секр.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляться членів Бр. св. Василія, від. 33, що мітинґ відбудесь в неділю, 23-го серпня, о першій под. пополудни, під ч. 610 S. American St. Проситься всіх членів на сей мітинґ явитись, бо є залеглі справи, отже присутність кождого члена конечна. Також пригадується довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглости і хай кождий буде певним, що довг не будесь проволікати, бо на тім тратить богато каса Братства. Будесь принимати нових членів до Бр. і до У. Н. Союза, тож кто хоче стати членом нехай прийде і скористає з нагоди поки ще не запізно. — І. Сорока, предс.; О. Будай, секр.; І. Шекмар, кас.

БРУКЛИН, Н. Й. Уряд Тов. Богд. Хмельницького, від. 22, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22. серпня, в гали церковній, о год. 7.30 вечером. На порядку дня важні справи до полагодження. Тож присутність всіх членів конечна. Неявившийся член підлягає карі 1.00. — М. Баглай, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Д. Марії, від. 112, повідомляє своїх членкинь, що місячний мітинґ відбудеся 23. серпня зараз по Службі Божій великій, у новій школі. Сестрицтво просить всіх членкинь прибути на мітинґ, бо є важні справи до полагодження. І так само повідомляєся, що будесь принимати нових членкинь безвступного. Отже женщини користайте з доброї нагоди поки ще не запізно. — Олена Кульчицька, секр.

ЯНҐСТАВН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230, повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться в неділю, 23. серпня, о год. 4-тій пополудни, в гали Укр. Нар. Дому, 526 W. Rayen Ave., на Брагілю. Суть важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кари $1.00, а урядник $2.00. — Ю. Присташ, предс.; І. Гармич, секр.

НЕЩАСТЄ.

В одному селі жили собі люди спокійно та працювали на хліб, помагаючи один другому. Аж тут одної днини принесло до села боярина. Боярин, не питаючи громади, забирає поле, пасовиска, луги, забирає ліс, будує рогачку, щоби дерти з селян мито, словом — пан, властитель не тільки поля, ліса і всякого громадського добра, але й душу хотівби загарбати. Та не попав він між рабів, а між мудрійших, здорово думаючих людий, які давай боярина з села викурювати.

Як сі хлопи дали собі раду з непрошеним наїзником, як завзято і мудро обороняли свої права і вольности своєї громади, довідаєтеся з книжки: Захар Беркут, написаної Іваном Франком, яку Свобода радо Вам вишле по одержанню від Вас $1.50 моні ордером або марками.

Якраз тепер пора читати, і то конче, прекрасну книгу нашого великого [illegible]теля, щоби привчитися єдности, [illegible]ізованости та солідарности до [illegible]ння наїзника з нашого рідного [illegible]

СОНЦЕ-ВЕЛИТ МІРА.

До чого доходить в своїх наукових дослідах астрономія, говорять про це англійські й американські фахові часописи та журнали. Навіть по части розвязано загадку великана-сонця Міри. Вже від довшого часу досліджували Міру найславнійші астрономи на обсерваторії Моунт Вільсон, але щойно знаменитим апаратом проф. Міхельсона, інтерферометром, вдалося продовжити і розширити поємність і силу ділання далековиду обсерваторії і переміряти дімензії зорі Міри.

Довершив цього славний астроном др. Піз, що від року працює на Моунт Вільсон і оголошує свої досліди світові.

Міра — це т. зв. змінна зоря. Сила її світла зміняється у неправильних відступах. Інколи блестить вона на нічному небі наче зоря другої або третьої кляси, інколи ослабляє до сили зорі осьмої або девятої ранґи, інколи не пізнати її найсильнійшим телєскопом. Опісля знову росте її сила — навіть далеко скоршим темпом як передше при облідненню — і стає навіть видимою голим оком. Ніяк не було можливо означити справжню величину Міри ані пояснити справжню причину зміни її світла.

Спочатку цього року наросла Міра до максімум своєї величини. Тоді й став др. Піз досліджувати її при помочі телескопу, зміцненого апаратом Міхельсона. Далековид на Моунт Вільсон є — як відомо — найбільшою небесною гарматою на світі; її зеркало виказує проміру близько 2 і пів м. Притім показалося, що маса Міри далеко більша, як про неї хтонебудь думав. Поміри виявили дімензії, що перевисшили навіть дімензії Бете ґеузе в Оріоні. А Бетеґеузе вважали вчені астрономи досі найбільшою зорею. Вид цього сонця являється нам на земли без огляду на величезну віддаль у 0,047 секундах. І хоча як зникаючо малим є кут, під котрим глядить на Бетеґеузе астроном, то все таки у дійсности вона величанська, бо в Оріоні вона віддалена від нас на 165 літ світла. Як би у ту віддаль покласти наше сонце, то навіть найсильнійшими апаратами не було би можна його достерегти. Отже Бетеґеузе перевисшае своєю величиною тисячі разів наше сонце.

Поміри змінної зорі Міри виявили ще більшу величину як у Бетеґеузе. Хотя віддаль між сонцем і Мірою далеко-далеко дальша як між сонцем і Бетеґеузе, все таки Міра є далеко більшою як червона зоря Оріона. Кажуть — розуміється астрономи! — що обем Міри на 400 разів більший від обему сонця. Так являється Міра одним з найвеличнійших і найкольосальнійших сонць вселенної.

Порівнання сонця з Мірою вказує на шлях, що веде до пояснення її змінного світла. Астрономи тої думки, що темні плями, що грають у Міри таку саму ролю що й в сонці, закривають у певних відступах часу частину поверхні Міри і тому тоді являється нам Міра як зоря підрядної величини. Так само хитання періодів, що в них являється приріст і зменшення світла, вказують на подібність зі сонцем.

Розуміється: Міра певно старша від нашого сонця. Біле її світло говорить само про її старечий вік. Міра є вигасаючим сонцем, холодніючою зорею, що віщує нам будучність сонця. За міліони-міліони літ станеться з нашим сонцем, що дає життя нашій землі і нашій планетарній системі, те саме, що сьогодні вже сталося зі сонцем-велитом Мірою.

Одначе хоча Міра належить до найбільших світів нашого всесвіту, то всетаки вона ще не найбільша. Найбільшим є Антарес у зоряній групі Скорпіону, що його (Антареса) промір 500 разів більший від діяметру сонця.

Е. Я.

СЕЦЕСІЯ У ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ.

На засіданні сойму з дня 15-го липня трапилася несподіванка, про яку навіть сам маршалок сказав, що її не сподівався. На початку засідання, перед голосуванням над парцеляцією і осадництвом, посол С. Хруцький від імени Українського Клюбу та Білорусинів склав ось яку декларацію: „Тому, що нинішний закон у змісті тепер ухваленім несе просто смерть українському та білоруському народові, відбираючи їм єдиний варстат праці — землю їх предків, або залишаючи ці землі надалі в руках панів обшарників, ми вичерпавши дотеперішні всі засоби парляментарної боротьби на знак протесту проти осадництва та обшарництва, покидаємо нинішне засідання, заявляючи, що дальшу боротьбу проти осадництва та обшарництва будемо вести гострійшим та більше рішучим способом і у соймі і поза ним. Додам, що тут на салі не залишиться ніодин Українець, без огляду на те, до якої партії належав би".

Представник Німців хотів скласти також декларацію, але маршалок відобрав йому голос щоби не робити прецеденту щодо зголошування декларацій. **Українці, Білорусини, Німці та комуністи вийшли із салі.**

Цікаво, що цього самого дня вранці маршалок Ратай разом з мін. земельних реформ і представниками польських клюбів попрохали Український Клюб дати їм свої постуляти в справі закону про парцеляцію та осадництво і запрохали їх на спільне засідання.

Представники менцостий домагаються цілої низки поправок, як нпр. щоби не виключати від набування землі тих, що були карані за політичні провини, далі, щоби міністер земельних справ не мав права перекидати населення з одної території на иншу, третє, щоби земля з маєтків т. зв. „мертвої руки" була розпарцельована між населення того самого віроісповідання. Наскільки ці балачки дали який результат — покищо невідомо.

„Діло",

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 3. липня 1925 р. померла передвчасно в Заболотові **Емілія з Ярошинських Гелюхова,** жінка місцевого пароха. Покійна була сестрою відомої нашої письменниці Евгенії Ярошинської. З рідного дому винесла покійна велику культуру, сильне національне почуття та глубоку любов до свого народу. Визначаючися не буденною інтеліґенцією, а при тім надзвичайною ніжністю почувань та добротою серця, зуміла покійна зеднати собі широке коло друзів зпосеред нашого громадянства а в домі покійної зазнавав кождий давної щирої української гостинности. та почував себе як у себе. Покійна щедрою рукою спомагала кождого, хто до неї звертався за матеріяльною помічю, та ніколи не відмовила ні грошевих жертв ні особистих трудів для нашої національної справи.

Неулічима недуга підкосила покійну в силі віку та забрала перед часом одиницю зпосеред нашої суспільности, яка ще багато добра могла зробити для своїх.

Незвичайно величаві похорони покійної при співучасти маси селянства і всеї нашої інтеліґенції були найкращим свідоцтвом великої любови і признання від всіх.

Нехайже наша галицька земля, котру Вона так полюбила, пригорне щиро до себе покійницю, яка зайшла до нас із зеленої Буковини, щоби остати у нас на віки. В. І П.!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

СМЕРТЬ.

Як тая цвіточка
Любов ся розвила;
Прийшла смерть жахлива
Тай єї скосила.

Розвила ся вона
У серденьку моїм;
Смерть єї скосила
За розказом твоїм.

Скосила, забрала,
В землю закопала,
У серцю моїому
Ніч темна настала.

Ні зоря, ні сонце
Там вже не сіє,
Тілько серце моє
Смутно віддихає.

Шамокін, Па., 12. серпня 1925.

Анна Хомяк.

ВСЯЧИНА.

НОВИЙ СМЕРТОНОСНИЙ ҐАЗ.

Копенгаґські ґазети повідомляють: Радянський уряд закупив для армії новий винахід — ґаз. Радянський хемік Гелер після довгих досвідів винайшов безбарвний і без запаху ґаз, якого отруя ділає страшно на людський організм. Покищо дали винахідникови до розпорядження кілька фабрик біля Києва. Артилерія а також воздушна фльота будуть заосмотрені в такі ґазові ґранати.

ЛІТАЮЧА РИБА ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ.

До Марсилії прибув капітан корабля з Південного моря і оповів дивну причину смерти одного з його моряків. Моряк цей дістав приказ перевести якусь направу на кораблі. Моряк опустився на лавочці, прикріплений линвами. Товариш, що держав линву побачив, як нараз надлетіла літаюча риба, і мабуть осліплена сонцем із усієї сили вдарила моряка в чоло. Моряк непритомний впав у море і вже годі було врятувати його.

ЗАЛІЗНИЦІ Й АВТОМОБІЛІ.

На початку сего року налічувано в Америці сімнайцять з половиною міліона моторових возів, в тім числі біля пятнайцяти міліонів пасажирських автомобілів і два міліони грузовиків, „троків". Нема сумніву, що та маса нових транспортових засобів мала й має свій вплив на цілу проблему транспортації в Злучених Державах. Деякий час, коли на американських дорогах зароїлось від автомобілів та грузовиків, здавалося навіть, що моторовий транспорт зробить сильну конкуренцію залізницям. Справді пятнайцять міліонів пасажирських автомобілів дещо заважили; на деяких бічних залізничих лініях рух зменшився, а на деяких навіть перестав оплачуватися. Та се тільки виїмки і головним лініям та перевозови пасажирів на далеких просторах автомобілі ні трохи не зашкодили.

Зокрема здавалося, що в транспорті тягарів, всякого тяжкого краму, то-що, моторові вози займуть місця залізниць. Така думка доволі певно держалась особливо підчас війни, коли запрягано до роботи все більше й більше „троків". Та показалося, що залізницям вони ніякої конкуренції не зробили і сповняють зовсім инше завдання. Взагалі на дальше віддалення моторовий транспорт не оплачується. На практиці переконалася в тім транспортова компанія, яка мала в русі 35 „троків", по три з половиною тони, поміж Бофало й Ірі і поміж Ірі і Клівлендом. В оба боки віддалення приблизно по сто миль. Ціни за транспорт рахували такі самі, як на залізницях, та закінчили своє підприємство дефіцитом.

Моторові вози служать передівсім для розвоження краму з центрів по околиці, і власне у ріжні місця й тоді, коли нема потреби день за днем і рік за роком постачати у те саме місце таку саму скількість товару. Так, наприклад, вони постачають будівельний матеріял, сегодня в одно місце, завтра в друге. Розвозять хліб по домах та возять крамницям свіже мясо, городовину, то-що. На „троки" збирають від фармерів молоко та везуть у місто для пастеризації і розподілу. Фармері возять свої продукти на базар та привозять куплений в місті крам. Того завдання залізниці сповнити не можуть. Навпаки, деякі залізничі лінії користуються з „троків" для місцевого перевозу товару у розмірах менших як один ваґон.

Деякий час думалося також, що автомобілі а передовсім грузовики будуть дуже псувати дороги. І так справді було на початку, коли ціла маса моторових возів рушилась по дорогах, які для тої цілі не були приспособлені. Тепер рух на дорогах подвоївся і потроївся навіть в дальших, мало залюднених і мало індустріяльних стейтах, а проте дороги не гірші, а ліпші, як були колись. Се через загальний поступ інжінірської штуки в строенню доріг і через пристосовання їх до того транспортового руху, який росте з дня на день.